

Criminele families in Noord-Brabant. Een verkenning van generatie-effecten in de georganiseerde misdaad (2017). H. Moors en T. Spapens (EMMA, Den Haag / Tilburg University). Politiewetenschap 94

Doelstelling

Meer inzicht opbouwen in het verschijnsel 'criminele families' door analyse van zeven criminele families die ten minste één 'misdadondernemer' kennen.

Onderzoeksvragen

- Kan worden vastgesteld dat in de geselecteerde families de betrokkenheid bij georganiseerde criminaliteit van generatie op generatie is overgedragen of overgegaan?
- Hoe werken die overdrachtsmechanismen precies, hoe kunnen ze worden verklaard vanuit de wetenschappelijke literatuur en wat zien we in de praktijk hiervan terug bij die zeven families?
- Hoe steken de familieverbanden in elkaar (met daarbij ook aandacht voor de rol van vrouwen) en wat valt er te zeggen over kwesties als waardenoverdracht, wat reputatie doet, of over positieverwerving en uittreden?
- Hoe stabiel zijn de familieverbanden in een stad of regio?
- Hielden die families zich bezig met specifieke vormen van criminaliteit c.q. delicten en is daar een ontwikkeling in te herkennen? En hield het soms om bepaalde redenen ook op?

Methoden van onderzoek

- literatuurstudie en documentenanalyse
- archiefonderzoek
- dossieranalyse (gerechtelijke- en politiedossiers)
- analyse HKS-registraties
- interviews met 14 (oud-)politiemensen, 4 reclasseringswerkers, 3 welzijnswerkers en 4 kenners van de lokale Brabantse geschiedenis

Samenvatting

Er zijn criminele families actief in de georganiseerde misdaad. De kans dat zij van generatie op generatie leden met een strafblad voortbrengen, blijkt zeer groot. Dat geldt voor de mannen én de vrouwen. De overdracht van crimineel leiderschap is minder vanzelfsprekend. Het runnen van een criminele groep vraagt kennis en kunde die niet zomaar door kan worden gegeven, blijkt uit dit onderzoek naar zeven familienetwerken in Noord-Brabant. Elk van deze families heeft minstens één kopstuk in de georganiseerde misdaad voortgebracht. De onderzoekers gingen na hoe die familieverbanden in elkaar steken, in welke mate criminaliteit wordt overdragen en hoe dat te verklaren valt. Georganiseerde misdaadfamilies zijn een hardnekkig probleem. De families leven in een gesloten wereld, een lokale subcultuur waarin ze steeds terugvallen op oude vrienden, betrouwbare familie én nieuwe liefdes.

In dit verkennende onderzoek worden de beschreven familieverbanden geplaatst binnen de maatschappelijke en politiek-bestuurlijke context van Noord-Brabant. Hierbij wordt een historisch perspectief gebruikt, niet alleen van de families, maar ook van ontwikkelingen die kenmerkend zijn voor Noord-Brabant en mogelijk van invloed op criminele gelegenheidsstructuren. Daarvoor heeft onder meer archiefonderzoek plaatsgevonden, dossieranalyse van afgesloten opsporingsonderzoeken, zijn politieregistraties bestudeerd en interviews gehouden met politiemensen en hulpverleners die, vanaf de jaren zeventig, betrokken zijn geweest bij de aanpak van criminele families.

De activiteiten van de families weerspiegelen de ontwikkeling van de zware misdaad in Noord-Brabant. Van oudsher waren ze bezig met allerlei vermogenscriminaliteit. In de jaren tachtig breidden ze uit met drugshandel en in de jaren negentig met wietteelt en XTC-productie. Vooral het laatste opende voor criminele leiders in de zeven familienetwerken de poort naar internationaal succes. Ze werden wereldwijde groothandelaars in XTC-pillen en lieten die ook in hun eigen laboratoria of in opdracht produceren. De jongste generatie 'misdad-ondernemers' richt zich meer op wietteelt.

De families hebben door de jaren heen geleerd hoe ze de overheid van zich af moeten houden. Of hoe ze instanties juist voor hun karretje kunnen spannen. Dat gaat meestal gepaard met intimidatie. In hun directe woonomgeving profiteren ze van een zwijgcultuur, maar vaak genieten de criminele kopstukken er ook status. De gesloten subcultuur is belangrijk omdat die de vertrouwde contacten levert die nodig zijn voor succesvolle criminele activiteiten. Het is ook de plek waar de partners en vrienden worden gezocht en gevonden. Brandschoon zijn die zelden. Zo leggen de vrouwen een opvallende voorkeur aan de dag voor mannen die al een fors strafblad hebben opgebouwd.

Dit soort criminele families is voor de samenleving een zware kostenpost. Niet alleen vanwege de misdaden die ze plegen en de schade die dat veroorzaakt, maar ook omdat de overheid er een hoop werk aan heeft, vaak al jarenlang. Het doorbreken van overdrachtspatronen is zeer lastig. Alleen repressief optreden werkt niet. Om deze families niet te laten gedijen is een bundeling van krachten van vele overheidsinstanties en private partijen nodig, maar ook gewone burgers moeten weerbaarder worden. Het is duidelijk dat simpele oplossingen niet bestaan. Elke familie vereist maatwerk en een zeer lange adem om hun gedrag om te buigen of toch ten minste in te perken.